

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

м. Київ

11.02.2022

№ 90

Про затвердження Стратегічного плану діяльності Міністерства соціальної політики України на 2022 бюджетний рік і два бюджетні періоди, що настають за плановим (2023–2024 роки)

З метою визначення основних завдань Міністерства соціальної політики України на 2022 бюджетний рік і два бюджетні періоди, що настають за плановим (2023–2024 роки), з урахуванням Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, забезпечення дотримання яких встановлено Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019, та завдань, встановлених Стратегією людського розвитку, схваленою Указом Президента України від 02.06.2021 № 225, Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 12.04.2020 № 471, Національною економічною стратегією на період до 2030 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179, і відповідно до статті 22 Бюджетного кодексу України

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Стратегічний план діяльності Міністерства соціальної політики України на 2022 бюджетний рік і два бюджетні періоди, що настають за плановим (2023–2024 роки) (далі – Стратегічний план), що додається.
2. Першому заступнику Міністра, заступнику Міністра з питань європейської інтеграції, заступнику Міністра з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації, заступникам Міністра, державному секретарю, керівникам самостійних структурних підрозділів апарату Мінсоцполітики забезпечити організацію роботи відповідно до Стратегічного плану.
3. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства соціальної політики України від 26.01.2021 № 30 „Про затвердження Стратегічного плану діяльності Міністерства соціальної політики України на 2021 бюджетний рік і два бюджетні періоди, що настають за плановим (2022–2023 роки)”.
4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Міністр

 Марина ЛАЗЕБНА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства соціальної
політики України
11.02.2022 № 90

**Стратегічний план
діяльності Міністерства соціальної політики України
на 2022 бюджетний рік і два бюджетні періоди,
що настають за плановим (2023–2024 роки)**

Мета (місія), стратегічні цілі

Місія Міністерства соціальної політики України полягає в формуванні та реалізації державної соціальної політики, спрямованої на підвищення рівня та якості життя населення, соціальних стандартів, надання соціальної підтримки особам і сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах, забезпечення гідної старості, рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, прав та інтересів дітей, сприяння їх вихованню у сімейному середовищі, сприяння інклюзії осіб з інвалідністю у суспільне життя.

Із урахуванням Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, забезпечення дотримання яких встановлено Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019, та завдань, визначених Стратегією людського розвитку, схваленою Указом Президента України від 02.06.2021 № 225, Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 12.04.2020 № 471, та Національною економічною стратегією на період до 2030 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179, Мінсоцполітики встановило такі стратегічні цілі на 2022–2024 роки:

- 1) підвищення рівня пенсійного забезпечення;
- 2) створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери;
- 3) підвищення рівня соціальних стандартів та гарантій та підтримка малозабезпечених сімей;
- 4) надання якісних соціальних послуг;
- 5) сприяння інклюзії осіб з інвалідністю в суспільне життя;
- 6) захист прав дітей;
- 7) забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, протидія домашньому насильству та торгівлі людьми.

Стратегічна ціль 1. Підвищення рівня пенсійного забезпечення

Аналіз ситуації

У 2021 році підвищено пенсійні виплати: з 01 січня та з 01 грудня – у зв'язку з підвищенням мінімальної заробітної плати; з 01 березня – через механізм індексації; з 01 липня, та з 01 грудня – у зв'язку з підвищенням прожиткового мінімуму.

Із 01 жовтня 2021 року виплачується щомісячна компенсація у розмірі 400 грн і мінімальна пенсійна виплата в розмірі 2 500 грн (за наявності 25 років

страхового стажу у чоловіків, 20 років – у жінок) близько 1 млн осіб віком від 75 до 80 років. Також підвищено розмір мінімальної пенсійної виплати особам з інвалідністю I групи до 2 200 гривень. Середній розмір пенсій військовослужбовців за цей період збільшився майже на 2 000 грн (або на 38 відсотків) і становить 7 302 гривні.

Із 01 липня 2021 року збільшено пенсії на 2 000 – 2 500 грн близько 36 тис. осіб, щодо яких установлено зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою.

Кількість пенсіонерів, які отримують пенсію в розмірі від 3 000 грн до 4 000 грн, зросла більше ніж на 50 відсотків, від 4 001 грн до 5 000 гривень – більше ніж на 40 відсотків.

У грудні 2021 року середній розмір пенсії становив 3 980 грн, що на 546 грн (або на 16 відсотків) більше порівняно з аналогічним періодом минулого року (3 434 гривні).

Пенсійним фондом України розроблено механізм автоматичного (без звернення особи) призначення пенсії за віком у разі досягнення пенсійного віку, в тому числі подання відсутніх документів про трудову діяльність особи через офіційний веб-портал Пенсійного фонду України або за допомогою мобільного застосунку.

Органи Пенсійного фонду України надають понад 40 послуг, що охоплюють всі питання, з якими застраховані особи та пенсіонери звертаються до органів Пенсійного фонду України.

З метою запровадження накопичувальної пенсійної системи розроблено законопроект „Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення”, яким передбачається обов'язкова участь у системі накопичувального пенсійного забезпечення всіх категорій працюючих осіб і сплата пенсійних внесків на їхні індивідуальні пенсійні рахунки роботодавцями на паритетних засадах.

Основні проблеми, які передбачається розв'язати:

низький рівень пенсійного забезпечення більшості пенсіонерів;
відсутність у переважній більшості пенсіонерів додаткових власних пенсійних накопичень;

низький рівень участі громадян у недержавному пенсійному забезпеченні (учасниками системи недержавного пенсійного забезпечення є 5 відсотків працівників, при цьому більшістю з них страхові внески сплачуються нерегулярно та в недостатніх розмірах).

Цілі та завдання до 2024 року:

запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (другий рівень пенсійної системи);

стимулювання розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення (третій рівень пенсійної системи) з метою формування пенсійних накопичень і збільшення сукупного коефіцієнта заміщення заробітку пенсією як головного індикатора достатності пенсійних виплат;

створення умов для фінансової стійкості Пенсійного фонду України та

подальшого розширення функціоналу порталу електронних послуг Пенсійного фонду України;

запровадження соціальних пакетів із накопичувальними пенсіями для деяких категорій працівників;

проведення щорічної індексації пенсій;

підвищення рівня пенсійного забезпечення всіх категорій одержувачів пенсійних виплат.

Механізм для реалізації цілей:

формування нормативно-правової бази для запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та недержавного пенсійного забезпечення.

Конкретні дії у 2022 році:

розроблення законопроекту щодо підвищення розміру пенсій та забезпечення фінансової стійкості Пенсійного фонду України;

розроблення законопроекту щодо забезпечення мінімального гарантованого пенсійного доходу непрацездатним громадянам;

супроводження у Верховній Раді України законопроекту щодо загальнообов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення;

проведення індексації пенсій усім категоріям пенсіонерів щороку з 01 березня;

проведення перерахунків та підвищення пенсійних виплат.

Показники ефективності досягнення цілей:

пенсіонери отримують пенсійні виплати в збільшених розмірах;

застраховані особи мають дистанційний доступ до своїх пенсійних справ в електронній формі;

забезпечено розвиток недержавного пенсійного забезпечення;

залучено не менше ніж 50 відсотків економічно активного населення до системи накопичувального пенсійного забезпечення (2-й і 3-й рівень пенсійної системи).

Стратегічна ціль 2. Створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери

Аналіз ситуації

Створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (далі – ЄІССС) передбачає взаємодію інформаційних ресурсів інституцій соціального захисту, суб'єктів накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, а також їх інформаційну взаємодію з іншими державними інформаційними ресурсами, в тому числі державними реєстрами.

З метою цифровізації соціальної сфери схвалено Стратегію цифрової трансформації соціальної сфери (розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1353-р), що передбачає створення ЄІССС, однією зі складових якої є Єдиний соціальний реєстр (далі – ЄСР). До ЄСР включатиметься інформація про отримувачів усіх видів соціальної допомоги з обов'язковим

зазначенням їхнього статусу, права на отримання того чи іншого виду соціальної підтримки.

На сьогодні розроблено програмне забезпечення першої черги ЄІССС в частині реалізації через ЄСР таких прикладних функцій:

формування в електронному вигляді довідок про заробітну плату, сплачені страхові внески, розмір пенсії;

відображення електронного пенсійного посвідчення (за даними реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі – РЗО);

відображення електронного свідоцтва соціального страхування (за даними РЗО);

відображення електронної пенсійної справи (за даними РЗО);

відображення в електронному вигляді інформації про соціальний статус громадянина;

відображення в електронному вигляді інформації про інвалідність особи (група, підгрупа, причина, строк, на який її встановлено).

Систематизовано та описано 221 послугу соціальної сфери.

Із червня 2021 року запроваджено:

електронні трудові книжки (таким чином усуваються проблеми, пов'язані із втратою трудової книжки, її пошкодженням, внесенням недостовірних відомостей, а також спрощується доступ до інформації про трудовий та страховий стаж особи);

Електронний реєстр листків непрацездатності як складову частину РЗО.

Основні проблеми, які передбачається розв'язати:

недостатній рівень отримання адміністративних послуг соціального характеру через електронні сервіси;

подання для отримання соціальних і страхових виплат великої кількості паперових документів.

Цілі та завдання до 2024 року:

створення програмного інструментарію для забезпечення інституціями соціального захисту надання адміністративних послуг через електронні сервіси;

надання адміністративних послуг соціального характеру через електронні сервіси;

створення технічної платформи для забезпечення безперебійної роботи електронних сервісів;

забезпечення захисту інформації в процесі надання адміністративних послуг соціального характеру через електронні сервіси;

запровадження перевірок обґрунтованості видачі електронних лікарняних за принципами знеособленості даних та екстериторіальності;

адміністрування накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Механізм для реалізації цілей:

впровадження прикладного програмного забезпечення ЄІССС;

забезпечення взаємодії ЄІССС з Єдиним державним веб-порталом електронних послуг (Портал Дія) та державними реєстрами і базами даних;
визначення порядку організації ведення ЄСР та надання інформації з нього;

розширення переліку послуг, що надаються засобами веб-порталу електронних послуг Пенсійного фонду України;
ведення обліку трудових відносин в електронній формі.

Конкретні дії у 2022 році:

запровадження електронних сервісів у соціальній сфері в усіх областях України з використанням ЄІССС;

створення технічних можливостей для отримання та моніторингу Фондом соціального страхування України усіх даних Електронного реєстру листків непрацездатності в режимі реального часу;

забезпечення інформаційної взаємодії центральної бази даних електронної системи охорони здоров'я із ризик-орієнтованою інформаційно-аналітичною системою Фонду соціального страхування;

створення комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю в ЄІССС;

розширення переліку послуг, що надаються засобами веб-порталу електронних послуг Пенсійного фонду України;

реалізація Порядку здійснення Фондом соціального страхування України перевірок обґрунтованості видачі та продовження листків непрацездатності, затвердженого наказом МОЗ від 01.06.2021 № 1066;

ведення обліку трудових відносин в електронній формі;

супроводження у Верховній Раді України законопроекту „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації функцій Фонду соціального страхування України” (реєстр. № 6171 від 12.10.2021).

Показники ефективності досягнення цілей:

ЄІССС працює у всіх областях;

100-відсотке надання в електронній формі адміністративних послуг соціального характеру, які можуть бути отримані в такій формі;

громадяни отримують адміністративні послуги соціального характеру з використанням ЄІССС, чим забезпечується спрощення процедур отримання соціальних послуг через електронні сервіси;

запроваджено контроль за цільовим використанням коштів Фонду соціального страхування України.

Стратегічна ціль 3. Підвищення рівня соціальних стандартів і гарантій та підтримки малозабезпечених сімей

Аналіз ситуації

У 2021 році розмір прожиткового мінімуму підвищено з 01 липня та 01 грудня, відповідно, на 4,8 та 4,3 відсотка. Загальне підвищення протягом року становило 9,3 відсотка (грудень 2021 року порівняно із груднем 2020 року).

Відповідно до зростання прожиткового мінімуму забезпечено підвищення розмірів державних соціальних гарантій.

В цілому обсяг видатків на 2021 рік за бюджетними програмами, головним розпорядником коштів за якими визначено Мінсоцполітики, становив 325,2 млрд грн, що на 13,5 млрд грн більше порівняно з 2020 роком (зокрема, на соціальну допомогу було передбачено 62,0 млрд гривень).

Запроваджено стимулюючі механізми повернення на ринок праці непрацюючих працездатних осіб із числа членів малозабезпечених сімей шляхом надання їм допомоги для організації власного бізнесу, на закупівлю обладнання та матеріалів для нього (державна програма почала діяти із січня 2022 року).

У 2021 році завершено монетизацію житлових субсидій. Із травня 2021 року кошти житлових субсидій виплачуються їх отримувачам виключно у грошовій готівковій формі.

Більшості домогосподарств, які отримували житлову субсидію в опалювальному періоді 2020–2021 років, було призначено житлову субсидію на наступний період автоматично (без звернення громадян) на підставі інформації Мінфіну за результатами проведеної ним верифікації даних щодо одержувачів житлових субсидій на відповідність умовам майнового і матеріального стану членів домогосподарства.

Середній розмір нарахованих громадянам житлових субсидій в зазначеному опалювальному сезоні становив близько 2 000 гривень.

У разі зростання цін і тарифів на житлово-комунальні послуги протягом терміну, на який призначено житлову субсидію, її розмір збільшується.

З метою монетизації пільг з оплати проїзду розроблено законопроект щодо внесення змін до низки законів України, якими передбачено надання пільг з оплати проїзду та деяких інших пільг, у частині їх доповнення нормою щодо надання зазначених пільг на підставі відповідних рішень органів місцевого самоврядування у визначених ними порядку та розмірах у формі грошової компенсації.

Основні проблеми, які передбачається розв'язати:

визначення незалежно від прожиткового мінімуму розмірів соціальних виплат, які не є для особи основним джерелом існування;

отримання непрацюючими працездатними особами з числа членів малозабезпечених сімей соціальної допомоги не сприяє їх поверненню на ринок праці та виведенню зі стану бідності;

запровадження універсальної соціальної допомоги як основного засобу подолання складних життєвих обставин.

Цілі та завдання до 2024 року:

зміна підходів до визначення прожиткового мінімуму, оптимізація його застосування, визначення незалежно від прожиткового мінімуму розмірів соціальних виплат, які не є для особи основним джерелом існування;

стимулювання економічної активності та сприяння зайнятості одержувачів соціальної допомоги.

Механізм для реалізації цілей:

удосконалення законодавства у частині застосування прожиткового мінімуму;

надання допомоги малозабезпеченим сім'ям шляхом фінансової підтримки для відкриття власної справи (бізнесу).

Конкретні дії у 2022 році:

супроводження у Верховній Раді України та участь в опрацюванні законопроектів, спрямованих на оптимізацію сфери застосування прожиткового мінімуму;

запровадження універсальної соціальної допомоги як основного засобу подолання складних життєвих обставин;

забезпечення надання фінансової допомоги непрацюючим працездатним особам з числа членів малозабезпечених сімей для відкриття власної справи (бізнесу);

розроблення та подання Кабінету Міністрів України проекту нормативно-правового акта щодо посилення соціальної підтримки найменш захищених категорій населення.

Показники ефективності досягнення цілей:

підвищено розміри державних соціальних стандартів та гарантій для населення;

запроваджено адресність соціального захисту з метою забезпечення ефективності підтримки найбільш та найуразливіших верств населення і виведення їх зі складних життєвих обставин;

протягом 2022 року надано фінансову допомогу більше ніж 900 непрацюючим працездатним особам із числа членів малозабезпечених сімей для відкриття власної справи (бізнесу);

протягом 2022–2024 років повернулися на ринок праці або відкрили власну справу 20 відсотків непрацюючих працездатних осіб із числа членів малозабезпечених сімей.

Стратегічна ціль 4. Надання якісних соціальних послуг**Аналіз ситуації**

Продовжується робота з формування системи надання соціальних послуг та здійснення соціальної роботи в умовах децентралізації. Триває процес передання установ та закладів, які надають соціальні послуги, що діяли на районному рівні, зокрема центрів соціальних служб, у власність територіальних громад.

Урегульовано ряд нововведень, зокрема: чітко визначено організацію роботи з надання соціальних послуг та встановлено строки для розгляду звернень і прийняття рішень; встановлено критерії визнання осіб / сімей такими, що потребують соціальних послуг; визначено перелік базових соціальних послуг, які надаються на місцевому рівні.

Проводиться робота зі створення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг. На початок 2022 року на офіційному веб-сайті

Мінсоцполітики в Реєстрі надавачів соціальних послуг, який працює в тестовому режимі, розміщено інформацію про понад 3 тис. суб'єктів, які надають соціальні послуги.

Продовжується робота щодо стандартизації соціальних послуг з метою максимального забезпечення задоволення потреб громадян у таких послугах, а також забезпечення їх доступності та якості. На початок 2022 року затверджено 28 державних стандартів соціальних послуг, у стадії розроблення – 6 державних стандартів.

Майже у 850 територіальних громадах створено надавачів соціальних послуг та проводиться соціальна робота, яку безпосередньо забезпечують понад 3,9 тис. фахівців із соціальної роботи.

З метою забезпечення системності підвищення кваліфікації фахівців із соціальної роботи, інших працівників, що надають соціальні послуги, проведено реорганізацію регіональних центрів соціальних служб шляхом утворення навчально-методичних центрів. Постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 598 затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підвищення кваліфікації фахівців із соціальної роботи та інших працівників системи соціального захисту.

Запроваджено систему раннього втручання, визначено її напрями та основні завдання. У 10 областях України реалізовано пілотний проект з упровадження послуги раннього втручання, спрямований на здоровий розвиток дитини в сім'ї та її успішну соціалізацію в суспільстві.

З метою сприяння розвитку соціальних послуг на рівні територіальних громад із залученням громадських об'єднань та приватних організацій Мінсоцполітики ініційовано пілотний проект „Розвиток соціальних послуг”. У 2021 році на його реалізацію було виділено 10 млн гривень. Учасниками пілотного проекту визначено 20 територіальних громад.

У вересні 2021 року розпочато реалізацію експериментального проекту щодо впровадження в територіальних громадах соціальної роботи.

Основні проблеми, які передбачається розв'язати:

відсутність стимулюючих механізмів для органів місцевого самоврядування, спрямованих на запровадження в територіальних громадах системної соціальної роботи, розвиток ринку соціальних послуг (правових, фінансових, організаційних тощо);

низький рівень оплати праці працівників надавачів соціальних послуг та, відповідно, низький рівень кваліфікації кадрів;

відсутність державного контролю за дотриманням надавачами соціальних послуг вимог законодавства з питань надання соціальних послуг;

низький рівень охоплення якісними соціальними послугами вразливих верств населення на рівні територіальних громад, насамперед дітей, осіб похилого віку, осіб з інвалідністю, сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах;

високий рівень інституціалізації установ з догляду за дітьми з інвалідністю, особами з інвалідністю, особами похилого віку та недостатність закладів / установ, що є альтернативою стаціонарним;

обмежена кількість і недостатній кваліфікаційний рівень фахівців із соціальної роботи, інших працівників, які надають соціальні послуги в територіальних громадах;

низький рівень охоплення соціальними послугами осіб похилого віку.

Цілі та завдання до 2024 року:

впровадження системної соціальної роботи із вразливими категоріями населення в територіальних громадах;

забезпечення доступності осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, до якісних та безпечних соціальних послуг, зокрема, підвищення рівня спроможності територіальних громад щодо надання якісних соціальних послуг, розширення доступу до соціальної та комунальної інфраструктури громади;

запровадження регулювання та стимулювання розвитку ринку соціальних послуг, зокрема, шляхом фінансування безпосередньо надання соціальних послуг, а не закладів системи соціального захисту;

запровадження системи раннього втручання, забезпечення доступності послуги раннього втручання та максимальне охоплення нею дітей, які мають порушення розвитку або в яких існує ризик виникнення таких порушень, і їхніх сімей;

завершення розроблення та затвердження соціальних стандартів;

розбудова системи підвищення кваліфікації / рівня професійної компетентності працівників, які забезпечують соціальну роботу та надання соціальних послуг.

Механізми для реалізації цілей:

створення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, який буде інтегровано з іншими державними реєстрами та базами даних;

продовження роботи з підготовки нормативно-правових актів щодо зміни підходів до фінансування соціальних послуг та їх стандартизації;

розвиток інституту фахівців із соціальної роботи на рівні територіальних громад, підвищення їхнього фахового рівня (розширення компетентностей);

удосконалення системи догляду та виплати компенсації фізичним особам, які здійснюють догляд, створення інституту професійних доглядальників;

запровадження надання базових соціальних послуг на рівні територіальних громад, у тому числі із залученням недержавних організацій;

надання комплексних спеціалізованих послуг окремим категоріям отримувачів (ВІЛ-інфіковані особи; особи із залежністю від психотропних речовин; особи, які постраждали від торгівлі людьми; біженці; особи із психічними розладами та ін.) на рівні областей або шляхом об'єднання ресурсів області і територіальних громад;

подальше запровадження пілотних проектів щодо забезпечення підтримкою та доглядом самотніх осіб похилого віку та довгожителів, а також інших осіб похилого віку, які не здатні до самообслуговування.

Конкретні дії у 2022 році:

затвердження програм підвищення рівня професійної компетентності працівників, які надають соціальні послуги;

затвердження програм підвищення рівня професійної компетентності працівників виконавчих органів місцевого самоврядування, які виконують функції з управління системою надання соціальних послуг;

затвердження державних стандартів соціальних послуг денного догляду дітей з інвалідністю, супроводу під час інклюзивного навчання, соціально-трудової адаптації;

створення на базі регіональних центрів соціальних служб тренінгових центрів та мобільних консультаційних пунктів;

запровадження надання в територіальних громадах соціальних послуг денного догляду дітей з інвалідністю, соціально-трудової адаптації, супроводу під час інклюзивного навчання;

розроблення та подання Кабінету Міністрів України законопроекту щодо трансформування бюджетних установ та запровадження фінансування соціальних послуг за принципом „гроші ходять за людиною”;

розроблення проекту Закону України „Про раннє втручання”;

внесення до Закону України „Про волонтерську діяльність” змін щодо підтримки волонтерської діяльності;

нормативно-правове врегулювання питань запровадження реєстраційних процедур і державного контролю у сфері соціальних послуг;

реалізація пілотного проекту „Розвиток соціальних послуг”;

забезпечення державного контролю за діяльністю надавачів соціальних послуг;

реалізація експериментального проекту з організації в територіальних громадах соціальної роботи із сім'ями та дітьми, які належать до вразливих груп населення та / або перебувають у складних життєвих обставинах.

Показники ефективності та критерії досягнення цілей:

збільшено кількість територіальних громад, в яких надаються базові соціальні послуги;

збільшено кількість сімей з дітьми, охоплених соціальними послугами;

збільшено кількість дітей, які отримали послугу раннього втручання;

збільшено кількість працівників надавачів соціальних послуг, фахівців виконавчих органів місцевого самоврядування, які взяли участь у семінарах з підвищення рівня професійної компетентності на базі обласних, Київського міського центрів соціальних служб;

збільшено чисельність фахівців із соціальної роботи в територіальних громадах;

збільшено кількість надавачів соціальних послуг, які надають соціальні послуги за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Стратегічна ціль 5. Сприяння інклюзії осіб з інвалідністю в суспільне життя

Аналіз ситуації

В Україні налічується 2 703 тис. осіб з інвалідністю, з них 163,9 тис. – діти з інвалідністю.

Із загальної кількості осіб з інвалідністю майже 80 відсотків осіб працездатного віку, які потребують реабілітації та працевлаштування, забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації.

Актуальним є питання зайнятості осіб з інвалідністю та реалізація їхнього права на працю нарівні з іншими. Станом на 01.01.2021 налічувалося майже 800 тис. працюючих осіб з інвалідністю (583,5 тис. у віці від 18 до 60 років). Разом з тим майже 1,5 млн осіб з інвалідністю працездатного віку не працевлаштовані.

З метою створення сприятливих умов для працевлаштування осіб з інвалідністю Мінсоцполітики ініційовано внесення комплексних змін до деяких законів України та розроблено проект Закону України „Про внесення змін до деяких законів України щодо створення сприятливих умов для працевлаштування осіб з інвалідністю” (реєстр. № 5344 від 07.04.2021).

Питання надання реабілітаційних послуг особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю є ключовим фактором, що впливає на можливість інтеграції таких осіб у суспільство.

На початок січня 2021 року в Україні функціонувало 146 центрів комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю, з них 8 установ підпорядковані безпосередньо Мінсоцполітики. Реабілітаційні та абілітаційні послуги в таких установах щороку отримують 5,6 тис. осіб з інвалідністю, майже 20 тис. дітей з інвалідністю та 1,5 тис. дітей віком до трьох років (включно), які належать до групи ризику щодо отримання інвалідності.

Постановою Кабінету Міністрів України від 20.01.2021 № 30 затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення реабілітації дітей з інвалідністю у новій редакції, яким передбачено врегулювання низки проблемних питань, у тому числі щодо спрощення адміністративних процедур та пришвидшення процесів надання реабілітаційних послуг.

Постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 362 удосконалено механізм забезпечення технічними засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення.

Також запроваджено моніторинг забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, разом із Міністерством охорони здоров'я актуалізовано перелік медичних показань і протипоказань при призначенні технічних та інших засобів реабілітації, затверджено порядок призначення технічних засобів реабілітації відповідно до функціональних можливостей особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, інших осіб.

Створено законодавче підґрунтя для впровадження електронної процедури проведення конкурсу з надання фінансової підтримки для виконання

(реалізації) громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю програм (проектів, заходів), забезпечення організації в онлайн-форматі конкурсу проектів для громадських об'єднань, спрощення процедур подання проектних пропозицій та звітності від громадських об'єднань осіб з інвалідністю.

Наразі для отримання такої фінансової підтримки з 2022 року проектні пропозиції громадських об'єднань осіб з інвалідністю приймаються Фондом соціального захисту осіб з інвалідністю через електронну систему проведення конкурсу. Систему адаптовано до потреб користувачів з порушеннями зору і є частиною онлайн-платформи взаємодії органів виконавчої влади з громадянами та інститутами громадянського суспільства.

Основні проблеми, які передбачається розв'язати:

низький рівень забезпечення реабілітаційними послугами;
неефективна система працевлаштування осіб з інвалідністю;
недостатній розвиток бізнес-процесів забезпечення осіб з інвалідністю технічними засобами реабілітації;

низький рівень соціального захисту прав недієздатних та обмежено дієздатних осіб та відсутність дієвого механізму реалізації інституту помічника дієздатної фізичної особи, яка за станом здоров'я не може самостійно здійснювати свої права та виконувати обов'язки;

низький рівень представництва інтересів осіб з інвалідністю на державному та місцевому рівнях через відсутність механізму інституційної підтримки та розвитку громадських об'єднань осіб з інвалідністю.

Цілі та завдання до 2024 року:

підвищення рівня охоплення реабілітаційними послугами осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю;

підвищення рівня ефективності механізмів забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації;

удосконалення механізмів працевлаштування осіб з інвалідністю;

посилення соціального захисту прав недієздатних та обмежено дієздатних осіб з інвалідністю;

запровадження інституційної підтримки та посилення представництва інтересів осіб з інвалідністю на державному та місцевому рівнях.

Механізми для реалізації цілей:

забезпечення надання реабілітаційних послуг особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю;

створення сприятливих умов для працевлаштування осіб з інвалідністю;

розвиток онлайн-сервісів Мінсоцполітики;

підвищення залученості зацікавлених сторін у бізнес-процесах забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації;

посилення соціального захисту прав недієздатних та обмежено дієздатних осіб з інвалідністю;

вивчення можливості впровадження в національне законодавство моделі підтриманого прийняття рішень;

забезпечення дієвого механізму реалізації інституту помічника дієздатної фізичної особи;

розвиток державних реабілітаційних установ для осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю;

нормативно-правове врегулювання питання запровадження інституційної підтримки громадських об'єднань осіб з інвалідністю.

Конкретні дії у 2022 році:

надання фінансової допомоги роботодавцям з метою створення нових робочих місць, призначених для працевлаштування осіб з інвалідністю;

організація навчання (семінари, тренінги, створення методичних матеріалів, відеоінструкцій тощо) для працівників фронт-офісів з питань роботи з централізованим банком даних з проблем інвалідності;

продовження роботи щодо впровадження онлайн-сервісів для осіб з інвалідністю в електронному кабінеті особи з інвалідністю;

налагодження інформаційного обміну між централізованим банком даних з проблем інвалідності та суб'єктами інформаційного обміну;

розроблення порядку діяльності органу опіки та піклування стосовно розв'язання питань опіки та піклування над повнолітніми особами;

урегулювання питання надання фінансової допомоги громадським об'єднанням осіб з інвалідністю з використанням електронної системи проведення конкурсу;

затвердження державних стандартів соціальних послуг денного догляду дітей з інвалідністю, супроводу під час інклюзивного навчання, соціально-трудової адаптації, паліативного догляду;

проведення опитування щодо забезпечення прав та можливостей осіб з інвалідністю (за допомогою набору питань Вашингтонської групи щодо інвалідності) та публікація результатів на офіційному веб-сайті Мінсоцполітики.

Показники ефективності досягнення цілей:

збільшено кількість забезпечених якісними реабілітаційними послугами осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю;

збільшено кількість реабілітаційних установ у територіальних громадах;

особам з інвалідністю забезпечено можливість для працевлаштування на відкритому ринку праці, а також в умовах захищеної зайнятості;

збільшено на 20 відсотків кількість працевлаштованих осіб з інвалідністю;

модернізовано програмне забезпечення, впроваджено онлайн-сервіси для підключення робочих місць учасників процесу забезпечення осіб з інвалідністю технічними та іншими засобами реабілітації до електронних систем;

працівниками медико-соціальних експертних комісій проведено облік осіб з інвалідністю в централізованому банку даних з проблем інвалідності;

охоплено послугою консультування не менше ніж 50 відсотків опікунів та піклувальників недієздатних та обмежено дієздатних осіб;

посилено представництво інтересів осіб з інвалідністю на державному та місцевому рівнях і запроваджено інституційну підтримку таких осіб.

Стратегічна ціль 6. Захист прав дітей

Аналіз ситуації

На початок 2021 року чисельність дітей віком до 17 років включно становила 7,3 млн осіб, або 18,1 відсотка від загальної чисельності населення України.

У межах реформування системи інституційного догляду та виховання дітей в Україні відбувається розвиток сімейних форм. Сімейними формами виховання (опіка, піклування, влаштування до дитячих будинків сімейного типу, прийомних сімей) охоплено 63 490 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що становило у 2021 році 92,7 відсотка від загальної кількості таких дітей.

На кінець 2021 року у 1436 територіальних громадах функціонують служби у справах дітей. Визначено механізм підтримки малих групових будинків шляхом надання державної соціальної допомоги на утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, зокрема дітей з інвалідністю, які перебувають у таких будинках (постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 № 615).

Законом України „Про охорону дитинства” передбачено визначення терміна „дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів”, визначено повноваження центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо створення умов для медичної, психологічної, педагогічної реабілітації та соціальної реінтеграції таких дітей. Станом на 31.12.2021 у 25 регіонах України обліковано 77 063 дитини з відповідним статусом.

Щороку зменшується кількість закладів оздоровлення та відпочинку. Якщо у 2017 році функціонувало 507 закладів оздоровлення, то у 2020 році – 94. Також зменшується кількість дітей, охоплених послугами з оздоровлення та відпочинку. Так, у 2017 році послугами з оздоровлення та відпочинку було охоплено 54,4 відсотка дітей шкільного віку, у 2020 році – лише 3,9 відсотка, що зумовлено поширенням на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

Основні проблеми, які передбачається розв'язати:

недостатня методична та фінансова підтримка функціонування служб у справах дітей;

територіальні громади не повною мірою виконують повноваження у сфері захисту прав дітей;

низький рівень доступності до якісних освітніх, соціальних та інших послуг, що відповідають потребам дитини та її сім'ї, в територіальних громадах;

зменшення кількості усиновлених дітей;

скорочення кількості закладів оздоровлення та відпочинку;

складнощі суспільної соціалізації осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які є випускниками відповідних закладів.

Цілі та завдання до 2024 року:

запровадження якісної системи забезпечення потреб та захисту прав дітей на рівні кожної громади;

популяризація серед населення розвитку сімейних форм виховання (соціальна реклама);

створення сприятливих умов для функціонування та зміцнення інституту сім'ї;

розмежування повноважень служб у справах дітей у територіальних громадах та служб у справах дітей районних державних адміністрацій;

посилення соціального захисту дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів;

удосконалення системи оздоровлення та відпочинку дітей, забезпечення послугами з оздоровлення та відпочинку відповідно до потреби;

розвиток сімейних форм виховання та форм виховання, наближених до сімейних;

соціальна підтримка осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Механізми для реалізації цілей:

утворення в кожній територіальній громаді служби у справах дітей;

забезпечення методичної підтримки служб у справах дітей у територіальних громадах;

сприяння у розвитку патронату над дитиною для забезпечення тимчасовим доглядом, вихованням та реабілітацією дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, а їхніх сімей – необхідними їм послугами та підтримкою;

розроблення законодавчої ініціативи щодо соціальної підтримки дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів;

удосконалення роботи органів опіки та піклування щодо розвитку сімейних форм виховання (усиновлення, опіка, піклування, прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу);

налагодження якісної процедури взаємодобору кандидатів у прийомні батьки / батьки-вихователі та дитини;

будівництво малих групових будинків, забезпечення та методичний супровід їх функціонування;

сприяння у забезпеченні державного фінансування будівництва малих групових будинків, утримання в них дітей;

удосконалення процедур національного усиновлення, забезпечення обов'язкового навчання кандидатів в усиновлювачі.

Конкретні дії у 2022 році:

визначення механізмів забезпечення контролю у сфері захисту прав дітей;

забезпечення своєчасної оплати послуг патронатного вихователя та виплата соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя, методичний супровід розвитку патронату над дитиною;

розроблення законопроекту щодо соціальної підтримки дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів;

розроблення та прийняття Державної соціальної програми оздоровлення та відпочинку дітей на період до 2025 року та її реалізація;

запровадження системи контролю та оцінювання якості діяльності закладів, які надають послуги з оздоровлення та відпочинку дітей;

супроводження у Верховній Раді України проекту Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усиновлення” (реєстр. № 5580 від 28.05.2021);

забезпечення своєчасної виплати соціальної допомоги на утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, грошового забезпечення прийомним батькам, батькам-вихователям;

забезпечення соціального супроводження сімей опікунів / піклувальників, прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу;

вдосконалення механізмів захисту житлових та майнових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа;

забезпечення фінансування субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа.

Показники ефективності досягнення цілей:

збільшено чисельність фактично працюючих фахівців служб у справах дітей у територіальних громадах;

збільшено кількість сімей патронатних вихователів та прийомних сімей;

збільшено кількість дітей, яким надано статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів;

збільшено кількість забезпечених послугами з оздоровлення та відпочинку дітей пільгових категорій;

збільшено кількість функціонуючих дитячих будинків сімейного типу та малих групових будинків;

збільшено кількість забезпечених житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа за рахунок видатків місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування та за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам.

Стратегічна ціль 7. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, протидія домашньому насильству і торгівлі людьми

Аналіз ситуації

Україна досягла певного прогресу в забезпеченні рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах та приєдналася до всіх основних міжнародних договорів у сфері гендерної рівності та прав жінок.

У 2020–2021 роках Україна отримала офіційний статус учасниці таких міжнародних ініціатив, як „Партнерство Біарріц” і „Коаліція дій для сприяння досягненню гендерної рівності”, набула членства у Міжнародній коаліції за рівну оплату праці (ЕРІС), а також приєдналася до Групи друзів жінок, миру й безпеки.

Попри позитивні зрушення у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, гендерна нерівність ще існує у багатьох сферах.

У звіті Всесвітнього економічного форуму за 2020 рік зазначено, що Україна порівняно з попереднім роком втратила 15 позицій у рейтингу за Індексом гендерної нерівності, посівши 74 місце серед 156 країн (щодо економічних можливостей – 44 місце, освіти – 27 місце, охорони здоров'я – 41 місце, політичних можливостей – 103 місце).

За результатами дослідження „Благополуччя та безпека жінок”, проведеного ОБСЄ та Фондом народонаселення ООН у 2019 році, 67 відсотків українських жінок, які постраждали від домашнього насильства та насильства за ознакою статі, зазнавали фізичного, психологічного або сексуального насильства у віці від 15 років.

За інформацією, яка надходить до Національної гарячої лінії з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації, з майже 30 000 звернень, отриманих у 2020 році, понад 96 відсотків стосувались питань запобігання та протидії домашньому насильству та гендерній дискримінації; 84 відсотки звернень надійшли від жінок.

За 9 місяців 2021 року на урядову „гарячу лінію” 1547 надійшло 205 608 звернень (на 44,5 відсотка більше порівняно з аналогічним періодом минулого року), що свідчить про позитивну тенденцію розуміння жінками, чоловіками та дітьми факту порушення їхніх прав, зростання рівня довіри до органів державної влади.

Актуальною залишається проблема низького рівня доступності осіб, які постраждали від насильства за ознакою статі, у тому числі домашнього насильства, до якісних комплексних послуг, особливо у сільській місцевості.

З метою забезпечення якісними послугами осіб, які постраждали від домашнього насильства, та розбудови мережі спеціалізованих служб для постраждалих осіб на найближчі три роки місцевим бюджетам передбачено державну субвенцію.

Внаслідок збройного конфлікту, спричиненого російською агресією, та тимчасової окупації Автономної Республіки Крим зросла кількість злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми, на території України.

За оціночними даними Представництва Міжнародної організації з міграції (МОМ) – Агентства ООН з питань міграції в Україні, за 30 років від торгівлі людьми постраждали 300 тис. українців.

Основні проблеми, які передбачається розв'язати:

дискримінація та насильство за ознакою статі;

недостатній рівень застосування гендерного підходу та урахування міжнародних стандартів у діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

поширеність домашнього насильства;

нерозвиненість системи спеціалізованих послуг для осіб, які постраждали від домашнього насильства та насильства за ознакою статі;

відсутність методичного забезпечення суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі;

відсутність у суспільстві „нульової” толерантності до усіх видів насильства за ознакою статі, у тому числі домашнього насильства, а також неупередженого ставлення до постраждалих від такого насильства;

недосконалість механізмів запобігання торгівлі людьми та захисту прав осіб, постраждалих від торгівлі людьми, та надання їм допомоги.

Цілі та завдання до 2024 року:

зменшення фактичної нерівності жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства;

підвищення обізнаності суспільства щодо проблеми домашнього насильства;

розвиток мережі спеціалізованих служб підтримки постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі;

вдосконалення роботи „гарячої лінії” 1547 з питань протидії торгівлі людьми, домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей;

удосконалення нормативно-правових актів у сфері протидії торгівлі людьми;

покращення доступності соціальних послуг для осіб, які постраждали від торгівлі людьми, та якості надання їм допомоги;

підвищення рівня обізнаності населення з питань протидії торгівлі людьми;

здійснення моніторингу діяльності суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми.

Механізм для реалізації цілей:

затвердження та реалізація операційного плану з реалізації Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року на 2022–2024 роки;

вдосконалення законодавства у сферах запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та протидії торгівлі людьми.

Конкретні дії у 2022 році:

затвердження Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та операційного плану з її реалізації на 2022–2024 роки;

затвердження методичних рекомендацій з реалізації гендерного підходу та підходу, заснованого на правах людини, на рівні територіальних громад;

затвердження державних стандартів надання соціальних послуг особам, які постраждали від домашнього насильства та насильства за ознакою статі;

внесення змін до законів України в частині віднесення осіб, які постраждали від торгівлі людьми, до суб'єктів права на безоплатну вторинну правову допомогу з питань, пов'язаних із захистом їхніх прав;

затвердження методичних рекомендацій щодо:

- своєчасного виявлення та запобігання експлуатації дорослих та дітей через мережу інтернет;
- виявлення осіб, які постраждали від торгівлі людьми, в тому числі дітей, осіб без громадянства та внутрішньо переміщених осіб.

Показники ефективності досягнення цілей:

покращено позиції України у рейтингу за Індексом гендерної нерівності;
забезпечено доступність соціальних послуг для осіб, які постраждали від домашнього насильства та / або насильства за ознакою статі, та якість надання таких послуг;

знижено рівень вразливості громадян України до потрапляння в ситуацію торгівлі людьми.